

Prof. dr. Roman PACHLEWSKI

1923-2002



Roman Pachlewski urodził się 4 sierpnia 1923 roku w Kielcach. Studiował leśnictwo na Wydziale Rolniczo-Leśnym Uniwersytetu Poznańskiego i w 1949 r. uzyskał tytuł magistra inżyniera na podstawie pracy „*Chemotropijne działanie kwasów huminowych i fulwokwasów torfu na korzenie roślin*”. Stopień doktora nauk rolniczych uzyskał w 1952 w Wyższej Szkole Rolniczej we Wrocławiu na podstawie rozprawy „*Badania mikotrofizmu siewek modrzewia polskiego i sudeckiego w naturalnych i sztucznych warunkach rozwoju*”. Od 1954 r. do chwili zakończenia pracy w 1995 r. związany był z Instytutem Badawczym Leśnictwa. Tytuł profesora nadzwyczajnego otrzymał w 1971 r.

Profesor dr Roman Pachlewski był wybitnym specjalistą z dziedziny mikrobiologii gleb leśnych, w szczególności stosunków ekofizjologicznych i struktur mikrobiologicznych ryzosfery sosny w szkółkach leśnych. Na szczególną uwagę zasługuje opracowanie oryginalnych metod izolacji i hodowli grzybów mikoryzowych na agarze. W pracy pt.: „*Studies on symbiotic properties of mycorrhizal fungi of pine (*Pinus sylvestris* L.) with the aid of the method of mycorrhizal synthesis in pure cultures on agar*” z 1974 roku, której współautorem jest żona Profesora – dr Jadwiga Pachlewska, zamieszczono oryginalne opisy mikoryz sosny z udziałem aż 127 gatunków grzybów mikoryzowych. Praca udokumentowana jest fotografiami, które doskonale przedstawiają morfologiczne i anatomiczne różnice mikoryz w zależności od tworzącego je gatunku grzyba. Jest to jedna z najczęściej, do dziś cytowanych prac Profesora. Wniósł także poważny wkład do badań z zakresu fizjologii grzybów i aktywności enzymatycznej grzybów mikoryzowych (Pachlewski i Chruściak, 1979). Ostatnie prace z udziałem Profesora dotyczyły wpływu podłoża i warunków na tworzenie owocników pieprznika jadalnego (*Cantharellus cibarius*), grzyba mikoryzowego typowego dla sosny i świerka (1997, 1999). W okresie długoletniej pracy naukowej zgromadził unikalną kolekcję kilkuset szczepów grzybów wyższych w czystych kulturach.

Jego prace z zakresu symbiozy sosny z grzybami mikoryzowymi oceniane są jako wybitny, oryginalny wkład do światowego rozwoju tego kierunku badań.

Jest autorem lub współautorem 61 monografii i prac naukowych oraz 15 niepublikowanych dokumentacji naukowych. Wyniki swych badań publikował w renomowanych czasopismach, takich jak: *Acta Societatis Botanicorum Poloniae*, *Mycorrhiza*, *Paedobiologia*, *Acta Mycologica*, *Folia Forestalia Polonica*, a także w *Pracach Instytutu Badawczego Leśnictwa i w Sylwanii*. Pełny wykaz publikacji i dokumentacji opracowanych przez Profesora znajduje się na końcu noty biograficznej.

Był doskonałym organizatorem nauki i opiekunem młodych badaczy. Pod Jego kierunkiem i z Jego udziałem rozwijano badania nad mikoryzami drzew leśnych, nad opracowywaniem szczepionek mikoryzowych, nad zagadnieniami symbiozy i antagonizmu. Był opiekunem 2 prac magisterskich (1952 i 1983 r.), promotorem w 2 przewodach doktorskich, recenzentem 11 rozpraw doktorskich i habilitacyjnych oraz opiniodawcą w 10 postępowaniach o tytuł naukowy.

Profesor dr Pachlewski był odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi (1959 r.) i Krzyżem Kawalerskim OOP (1980 r.), wyróżniony nagrodą Wydziału V PAN (1967 r.) oraz nagrodą naukową Wydziału Nauk Rolniczych i Leśnych im. M. Oczapowskiego (1985 r.), dyplomami uznania Departamentu Rolnictwa USA (1967 i 1975 r.). Był wieloletnim członkiem Polskiego Towarzystwa Botanicznego, Polskiego Towarzystwa Leśnego, Polskiego Towarzystwa Fitopatologicznego, a także członkiem Rady Naukowej Instytutu Badawczego Leśnictwa, Rady Naukowej Instytutu Dendrologii PAN w Kórniku, Rady Naukowo-Technicznej przy Dyrektorsze Naczelnym Lasów Państwowych oraz członkiem Komitetu Nauk Leśnych PAN i Komitetu Gleboznawstwa i Chemii Rolnej PAN. Od 1981 r. był aktywnym członkiem komitetu redakcyjnego „*Acta Mycologica*”.

Profesor dr Roman Pachlewski zmarł 25 marca 2002 r. Pożegnaliśmy Człowieka wielkiego serca, szczerze oddanego nauce, polskim lasom i Instytutowi. Pozostanie w naszej pamięci jako prawdziwy Uczony i dobry Kolega.

Niech odpoczywa w pokoju

Prof. dr hab. Zbigniew Sierota

Wykaz publikacji prof. dr. Romana Pachlewskiego

- T. Dominik, E. Dobrowolska, A. Nespiak, H. Kobryń, M. Ziemiańska, R. Pachlewski.** Badanie mykotrofizmu roślinności wydym nadmorskich i śródlądowych. Acta Soc. Bot. Pol. 1951 vol. 21 nr 1/2 s. 125-164, ryc., Bibliogr. 28 poz. Rés.
- Pachlewski R.** Obserwacja nad rozwojem mykorhizy u degenerujących drzew owocowych w szkółkach kórnickich. Acta Soc. Bot. Pol. 1952 vol. Xxi nr 4 s. 577-590, ryc. 3, bibliogr. 9 poz.
- Pachlewski R., Gałalska J.** Badania mykotrofizmu dębów na terenie polski z uwzględnieniem warunków bioekologicznych (z cyklu badań dla planowania leśnych pasów ochronnych). Acta Soc. Bot. Pol. 1953 vol. 22 nr 3 s. 561-576, ryc., Bibliogr. 10 poz. Zsfg.
- Pachlewski R.** Badania mikotrofizmu siewek modrzewia polskiego i sudeckiego w naturalnych i sztucznych warunkach rozwoju. Acta soc. Bot. Pol. 1953 vol. 22 nr 1 s. 133-168, ryc., Bibliogr. 31 poz. Sum.
- Dominik T., Nespiak A., Pachlewski R.** Badanie mykotrofizmu roślinności zespołów na skałkach wapiennych w Tatrach. Acta soc. Bot. Pol. 1954 vol. 23 nr 3 s. 471-485, ryc., Tab., Bibliogr. 9 poz. Zsfg.
- Dominik T., Nespiak A., Pachlewski R.** Badanie mykotrofizmu zespołów roślinnych regla górnego w Tatrach. Acta Soc. Bot. Pol. 1954 vol. 23 nr 3 s. 487-504, ryc., Tab., Bibliogr. 6 poz. Zsfg.
- Pachlewski R.** Badania mykotrofizmu jesionu wyniosłego (*Fraxinus excelsior* L.) z uwzględnieniem warunków ekologicznych i fitocenotycznych. Ekol. Pol. 1954 t. 2 z. 2 s. 151-164, ryc., Bibliogr. 12 poz. Rez. Zsfg.
- Dominik T., Pachlewski R.** Badanie mykotrofizmu zespołów sosnowych w Łebie nad Bałtykiem. Rocz. Dendrol. 1955 vol. 10 s. 53-96, ryc., Tab., Bibliogr. 8 poz. Rez., Zsfg.
- Pachlewski R.** Badania mikotrofizmu jodły pospolitej (*Abies alba* Mill.) w naturalnych zespołach Gór Świętokrzyskich. Roczn. Nauk Leśn.. W-wa 1953-1956 PWRiL. T. 11: 1955 nr 139.
- Pachlewski R.** Badania mikotrofizmu jodły pospolitej (*Abies alba* Mill.) w naturalnych zespołach Gór Świętokrzyskich. Roczn. Nauk Leśn. 1955 t. 11 s. 111-129, ryc., Tab., Bibliogr. 13 poz. Rez. Zsfg. Min. Leśn. Ibl prace nr 139.
- Dominik T., Pachlewski R.** Badanie mykotrofizmu zespołów roślinnych regla dolnego w Tatrach. Acta Soc. Bot. Pol. 1956 vol. 25 nr 1 s. 3-26, ryc., Tab., Bibliogr. 14 poz. Zsfg.
- Pachlewski R.** Badania mikotrofizmu naturalnych zespołów roślinnych na hałdach żużłowopupkowych w Wałbrzychu. Roczn. Nauk Leśn. 1956 t. 14 s. 267-292, ryc., Tab., Bibliogr. 15 poz. Rez. Zsfg. Min. Leśn. Prace IBL nr 156.
- Pachlewski R.** Badania mikotrofizmu naturalnych zespołów roślinnych na hałdach górniczych w Knurowie i Gliwicach na Górnym Śląsku. Prace Inst. Bad. Leśn. 1958 nr 177/182 s. 173-209, ilustr., Tab., Bibliogr. 7 poz. Rez., Zsfg.
- Pachlewski R., Borowski S.** Obumieranie młodych lip w Białowieskim Parku Narodowym. Sylwan 1959 t. 103 z. 8 s. 1-11, tabl. 1, ilustr., Tab., Mapa, bibliogr. 9 poz., Rez., Sum.
- Pachlewski R.** O potrzebie rozbudowy ośrodka badań leśnych w Białowieży [IBL]. Sylwan 1959 t. 103 z. 12 s. 49-54.
- Pachlewski R., Pachlewska J.** Badania morfologiczno-anatomiczne mikoryz sosny (*Pinus silvestris* L.) w zespołach leśnych Białowieskiego Parku Narodowego. Prace Inst. Bad. Leśn. 1960 nr 205/206 s. 3-48, ilustr., Tab., Wykr., Bibliogr. 18 poz., Rez., Zsfg.
- Pachlewski R.** Morphologischanatomische studien über eine neue form der ektotrophen mykorrhiza an der gemeinen Kiefer (*Pinus silvestris* L.) im Nationalpark Białowieża. W: Mykorrhiza. Internat. Mykorrhizasymposium 1960, Jena 1963 s. 41-48, ilustr., Tab., Sum., Rez.
- Pachlewski R.** The Białowieża National Park. Its scientific value and importance to research. Kraków 1960 25 s., Ilustr. + rez. 5 s. State council for conservation of nature. Poland. Warsaw. Nr 14.
- Pachlewski R.** *Suillus grevillei* (Klotzsch) Sing. i *Suillus aeruginascens* (ecr.) Snell w parku botanicznym w Białowieży i w części zagospodarowanej Puszczy Białowieskiej. Prace Inst. Bad. Leśn. 1963 nr 257/263 s. 103-117, ilustr., Bibliogr. 13 poz., Rez., Sum.
- Pachlewski R.** Z badań nad mikoryzą ektotroficzną drzew leśnych. Sylwan 1964 nr 5 s. 35-48, ilustr., Tab., Bibliogr. 12 poz., Rez., Sum.

- Pachlewski R., Pachlewska J.:** Badania nad mikoryzą świerka (*Picea excelsa* Lam (Lk.) i graba (*Carpinus betulus* L.) w naturalnych zespołach leśnych Białowieckiego Parku Narodowego. Prace Inst. Bad. Leśn. 1965 nr 280/283 s. 3-53, rys., Wykr., Bibliogr. 17 poz., Rez., Sum.
- Pachlewski R., Pachlewska J.:** Morphoanatomical investigations of pine (*Pinus silvestris* L.) mycorrhizae in forest communities of the Białowieża National Park. Transl. from pol. Warsaw 1967 the Centr. Institute for scientific, techn. and econ. inform. 19 s., Nlb. 1, tabl. 7, ilustr., Tab., Bibliogr. 18 poz.. For the US Dept. of Agricult. and the National Science Foundation, Washington. Tyt. Oryg.: „Badania morfologiczno-anatomiczne mikoryz sosny (*Pinus silvestris* L.) w zespołach leśnych Białowieckiego Parku Narodowego” 1960. W: Prace Inst. Bad. Leśn. nr 205.
- Pachlewski R.:** Investigations of pure culture of mycorrhizal fungi of pine (*pinus silvestris* l.). Warsaw 1967 192 s., Nlb. 1, ilustr., Tab., Bibliogr. Forest Research Institute, Warsaw
- Pachlewski R.:** Mikotrofizm systemu korzeniowego. W: Zarys fizjologii sosny zwyczajnej. (red. Stefan Białobok, Włodzimierz Żelawski). Poznań 1967 PWN 328 s., Tab. 2. Zakład Dendrologii i Arboretum Kórnickie PAN. S. 307-328, wykr., Ilustr., Bibliogr. 47 poz., Sum.
- Pachlewski R.:** Studies on mycorrhizal fungi of pine (*Pinus silvestris* L.) – *Lactarius ruufus* (Scop. ex Fr.) Fr. and *Rhizopogon luteolus* Fr. et Nordh. under natural conditions and in pure culture. Proc. 14th IUFRO-Congr. München 1967, Bd 5, s. 12-28, fot. 11, bibliogr. 12 poz.
- Pachlewski R.:** *Suillus grevillei* (Klotzsch) Sing. and *Suillus aeruginascens* (Secr.) Snell in Białowieża botanical park and in the managed part of Białowieża forest. Warsaw 1967 The Centr. Institute for Scienific, Techn. and Econ. Inform. 7 s., Tabl. 2, ilustr., Bibliogr. 13 poz. For the US Dept. of Agriculture and the National Science Foundation, Washington.
- Pachlewski R., Pachlewska J.:** Próby izolacji grzybów mikoryzowych z mikoryz sosny (*Pinus silvestris* L.). Prace Inst. Bad. Leśn. 1968 nr 345/350, s. 97-127, ilustr., Tab., Bibliogr. 13 poz., Rez., Sum.
- Pachlewski R., Pachlewska J.:** *Rhizopogon luteolus* Fr. w syntezie mikoryzowej z sosną (*Pinus silvestris* L.) w czystych kulturach na agarze. Prace Inst. Bad. Leśn. 1968 nr 345/350, s. 77-96, ilustr., Tab., Bibliogr. 14 poz., Rez., Sum.
- Pachlewski R.:** Badania nad grzybami mikoryzowymi sosny – *Lactarius rufus* (Scop. ex Fr.) Fr. i *Rhizopogon luteolus* Fr. et Nordh. w naturalnych warunkach i czystych kulturach. Pr. Inst. Bad. Leśn. 1968 nr 365, s. 173-187, ilustr., Bibliogr. 12 poz., Rez., Zsfg.
- Pachlewski R., Pachlewska J.:** Badania nad grzybami mikoryzowymi siewek sosny (*Pinus silvestris* L.) w szkółkach leśnych. Prace Inst. Bad. Leśn. 1971 nr 395/397 s. 3-66, il., Tab., Bibliogr. 41 poz., Rez. Sum.
- Pachlewski R.:** Notes regarding research on the ectotrophic mycorrhizae of *Pinus sylvestris* and on their fungi. Revue-de-mycologie 1972 wyd. 1973 vol. 37 s. 1-2, 3-8 bibliogr. 11 poz.
- Pachlewski R.:** Quelques remarques concernant les recherches sur les mycorrhizes ectotrophes du pin sylvestre (*Pinus silvestris* L.) et sur les champignons de celles-ci. Revue-de-mycologie 1973 vol. 37 s. 1-2, 3-8.
- Pachlewski R., Pachlewska J.:** *Amanita rubescens* (Pers. ex Fr.) S. F. Gray w syntezie mikoryzowej z sosną (*Pinus silvestris* L.) w czystych kulturach na agarze. Prace Inst. Bad. Leśn. 1974 nr 427/432 s. 183-189, il. Bibliogr. 11 poz. Rez. Sum.
- Pachlewski R., Pachlewska J.:** *Amanita verna* (Lam. ex Fr.) Pers. ex Vitt. w syntezie mikoryzowej z *Pinus silvestris* L., *Picea excelsa* Lk. i *betula verrucosa* Ehrh. w czystych kulturach na agarze. Prace Inst. Bad. Leśn. 1974 nr 427/432 s. 191-203, il. Bibliogr. 5 poz. Rez. Sum.
- Pachlewski R., Pachlewska J.:** *Hygraphorus (Llimacium) hypothejus* Fr. w syntezie mikoryzowej z sosną (*Pinus silvestris* L.) w czystych kulturach na agarze. Prace Inst. Bad. Leśn. 1974 nr 427/432 s. 205-212, il. Bibliogr. 9 poz. Res. Sum.
- Pachlewski R., Pachlewska J.:** Studies on symbiotic properites of mycorrhizal fungi of pine (*Pinus silvestris* L.) with the aid of the method of mycorrhizal synthesis in pure cultures on agar. Warsaw 1974 Forest Research Institute s. 228, il. Bibliogr.
- Pachlewski R.:** Szkic mikologiczny z Wielkopolskiego Parku Narodowego. W: Wielkopolski Park Narodowy w XX-lecie jego utworzenia. Red. Kazimierz Urbański. Poznań: 1977, s. 133-147, 4 tabl., Bibliogr. 18 poz.

Pachlewski R., Chruściak E., Zawistowska T.: Wykorzystanie przez grzyby mikoryzowe azotu z różnych form nawozów azotowych stosowanych w nawożeniu lasu. Roczn. Glebozn. 1978 nr 2 s. 101-110, il. Bibliogr. 12 poz. Rez. Sum.

Pachlewski R., Chruściak E.: Aktywność enzymatyczna grzybów mikoryzowych. Acta Mycol. 1979 vol. 15 z. 1 s. 3-9, il. Bibliogr. 12 poz. Sum.

Pachlewski R., Chruściak E.: Aktywność enzymatyczna grzybów mikoryzowych. Acta Mycol. 1980 vol. 16 z. 1 s. 97-103, bibliogr. 15 poz.

Pachlewski R., Chruściak E.: Effect of mineral sources of phosphorus on the growth of ectomycorrhizal fungi. Roczn. Glebozn. 1981 t. 32 nr 3 s. 75-85, il. Bibliogr. 13 poz. Streszcz.

Pachlewski R., Chruściak E.: Wpływ różnych związków wapnia na wzrost grzybów ektomikoryzowych. Roczn. Glebozn. 1983 t. 34 nr 1/2 s. 103-119, il. Bibliogr. 10 poz. Rez. Sum.

Pachlewski R., Chruściak E.: Wykorzystanie różnych źródeł potasu przez wybrane grzyby ektomikoryzowe. Roczn. Glebozn. 1983 t. 34 nr 3 s. 31-35, bibliogr. 10 poz. Rez. Sum.

Pachlewski R.: Grzyby symbiotyczne i mikoryza sosny (*Pinus silvestris* L.). Prace Inst. Bad. Leśn. 1983 nr 615 s. 3-132, il. Bibliogr. 44 poz. Rez. Sum. M.

Pachlewski R., Kocój J.: Ultrastruktura strzępek ektendomikoryzowego grzyba sosny. Acta Mycol. 1985 wyd. 1986 vol. 21 z. 1 s. 23-25, il. Bibliogr. 13 poz. Sum.

Pachlewski R., Chruściak E.: Oddziaływanie ołowiu i cynku na wzrost niektórych grzybów mikoryzowych w kulturach in vitro. Acta Mycol. 1986 vol. 22 z. 1 s. 73-77, il. Bibliogr. 6 poz. Sum.

Pachlewski R., Gawliński S., Chruściak E.: Effect of mycorrhizae of pine seedlings on the utilization of different mineral phosphorus sources. Acta Mycol. 1986 vol. 22 z. 1 s. 79-87, il. Bibliogr. 14 poz.

Trzcicka M., Pachlewski R.: Badania poziomu chityny w grzybni wegetatywnej wybranych grzybów mikoryzowych. Acta Mycol. 1986 vol. 22 z. 1 s. 89-93, il. Bibliogr. 16 poz. Sum.

Pachlewski R.: Problem wapnowania gleb leśnych skażonych emisjami przemysłowymi ze szczególnym uwzględnieniem sudetów zachodnich. Biul. IBL 1987 nr 3 s. 19-26, bibliogr. 11 poz.

Pachlewski R.: Potrzeba mikoryzacji sadzonek. Prace Inst. Bad. Leśn. Ser. B 1988 nr 8 s. 9-14.

Pachlewski R., Kermen J.: Studies on pine ectendomycorrhizae in nurseries. Acta Mycol. 1991 vol. 27 z. 1 s. 49-61, il. Bibliogr. 28 poz.

Strzelczyk E., Dahm H., Pachlewski R.: B-group vitamins production by mycorrhizal fungi in response to pH (in vitro studies). Plant a. Soil 1991 vol. 137 nr 2 s. 237-241, il. Bibliogr. 26 poz. Sum.

Pachlewski R.: Jubileusz 50-lecia pracy naukowej Prof. Dr Aliny Skirgiełło. Acta Mycol. 1992 vol. 26 z. 1 s. 3-5, il.

Pachlewski R.: Mikotrofizm sadzonek i ich mikoryzacja w szkółkach. W: Szkółkarstwo leśne. red. Ryszard Sobczak. Warszawa: Wydaw. Świat 1992 s. 31-35.

Pachlewski R.: Mikoryzacja sadzonek w szkółkach leśnych. Post. Tech. Leś. 1993 nr 53 s. 45-52, il.

Strzelczyk E., Kampert M., Pachlewski R.: The influence of pH and temperature on ethylene production by mycorrhizal fungi of pine. Mycorrhiza 1994 vol. 4 nr 5 s. 193-196, il. Bibliogr. 23 poz.

Pachlewski R., Strzelczyk E., Kermen j.: Studies of *Cantharellus cibarius* – a mycorrhizal fungus of pine and spruce. Acta Mycol. 1996 vol. 31 nr 2 s. 143-150, il. Bibliogr. 11 poz. Streszcz. Sum.

Dahm H., Strzelczyk E., Pachlewski R., Redlak K.: Impact of media and growth conditions on biomass production by the ectomycorrhizal fungus *Cantharellus cibarius* Fr. Fol. For. Pol., Ser. A - Leśn. 1997 nr 39 s. 17-26 bibliogr. 13 poz.

Strzelczyk E., Dahm H., Pachlewski R., Różycki H.: Production of indole compounds by the ectomycorrhizal fungus *Cantharellus cibarius* Fr. Pedobiologia 1997 vol. 41 nr 5 s. 402-411 bibliogr. 46 poz.

Strzelczyk E., Kampert M., Pachlewski R.: Production of cytokinin-like substances and ethylene by the ectomycorrhizal fungus *Cantharellus cibarius*. Acta Mycol. 1997 vol. 32 nr 1 s. 5-12, il. Bibliogr. 24 poz. Streszcz. Sum.

Dahm H., Strzelczyk E., Pachlewski R., Różycki H.: Cellulase, pectinase and proteinase production by the ectomycorrhizal fungus *Cantharellus cibarius* Fr. Pedobiologia 1999 vol. 43 nr 3 s. 193-205 bibliogr. 49 poz.